

WANDELWEEK ARDENNEN

ZUIDERHUIS
SEPTEMBER 2021

EEN ZOMERSE WANDELWEEK IN DE ARDENNEN

Wallonië is nooit monotoon maar is een bonte verzameling van landschappen, streken en kleuren. Het heeft nog een ongerepte natuur, een rijke fauna en flora, pittoreske dorpjes en hartelijke mensen. We hebben een vaste stek centraal gelegen tussen de Hoge Venen, La Roche en Aywaille. Ideaal dus om van hieruit naar het vertrekpunt van de wandeling te rijden. Alle wandelingen die op het programma staan, zijn stuk voor stuk hoogstandjes. Namen die tot de verbeelding spreken; Baraque Michel, de vallei van de Statte, de venen van Malchamps, de vallei van de Trôs-Marets, de wandeling naar de neus van Napoleon, het Reinhardkasteel, de hoogste watervallen van België en de stuwdam van Robertville. Dit zijn maar enkele namen maar we wandelen ook langs de oevers van de meest bekendste riviertjes van de Ardennen zoals de Warche, de Statte, de Trôs-Marets, de Chefna en de betoverende Ninglinspo. Spa, bakermat van thermalisme en wellness, is prachtig gelegen aan de voet van beboste heuvels waar natuurlijke bronnen ontspringen. De Hoge Venen maakt deel uit van het Belgisch-Duitse natuurpark Hoge Venen-Eifel. We zullen hier de originele schoonheid ontdekken, alsook de unieke fauna en flora.

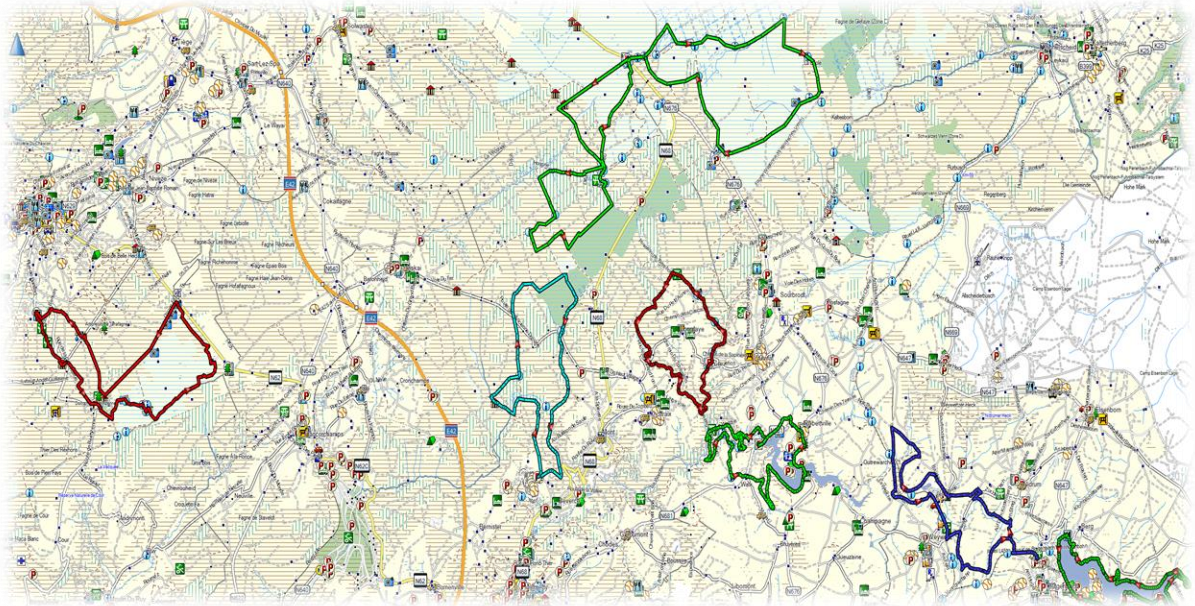
DEELNEMERS

Van links naar rechts – staande : Hilde Lodewijckx (Antwerpen), Ludwig D’Haese -reisleader (Merchtem), Chris Vandenbussche (Schoten) en Christine Martens (Sint-Niklaas)..

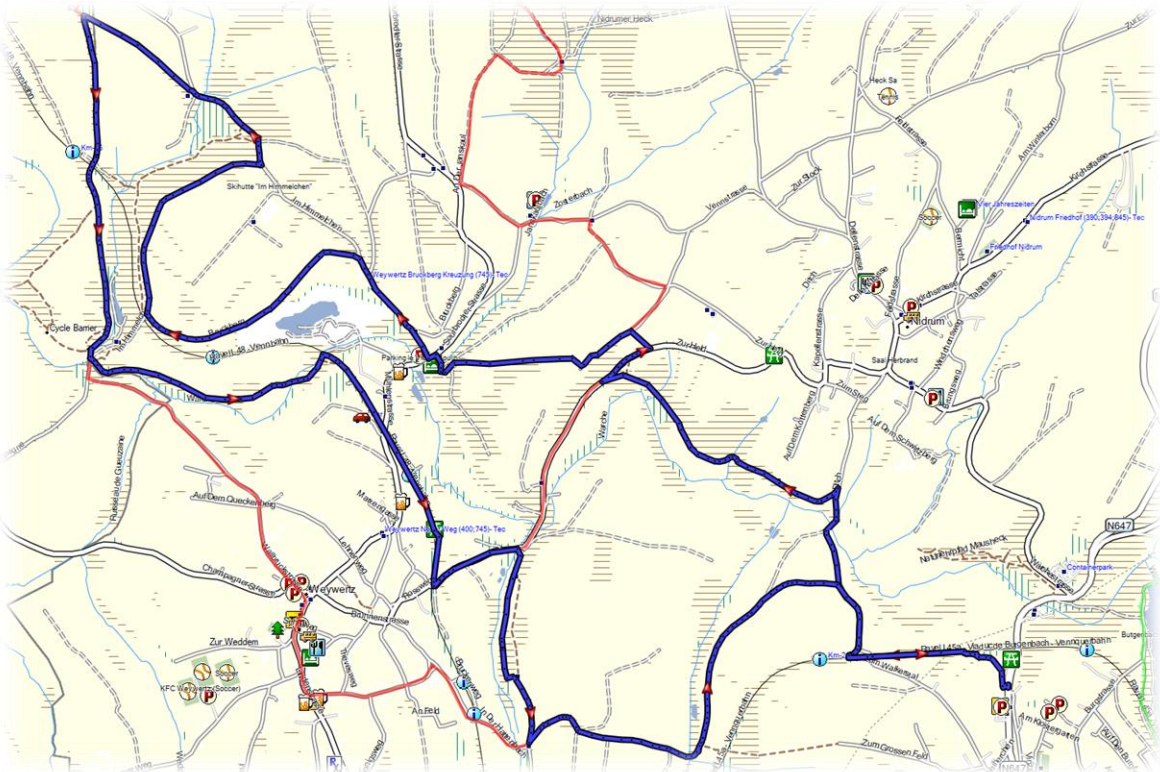
Van links naar rechts – geknield : Gerda Van Loocke en haar echtgenoot Paul Vanlerberghe (Brugge), Lena Leicher (Dilbeek), Tinne Vercammen (Lier) en Sofie Vermeulen (De Pinte).

Hieronder een overzichtskaartje van alle wandelingen die we gedaan hebben.

Donderdag 2 september 2021

- Wandeling : Luswandeling in de vallei van de Warche rond Bütgenbach
- Gebied : Bütgenbachl
- Afstand : 14 km
- Stijgen : 300 m
- Dalen : 300 m
- Duur : 5 uur

We vertrekken in de buurt van ons hotel in Bütgenbach. Het is een gevarieerde wandeling langs beide oevers van de Warche afgewisseld door wandelpaden door de bossen en door de velden en weiden.

De afgelopen weken werden de Ardennen, en dan meer bepaald de streek rond Luik, zwaar geteisterd door noodweer. Vele dorpen stonden onder water en heel wat rivieren zijn buiten hun oevers getreden. Bütgenbach en de directe omgeving bleven echter gespaard.

Onderweg zoeken we een mooi plaatsje uit om te picknicken.

De Warche heeft momenteel wel een zeer sterke stroming en het water staat redelijk hoog maar dat komt omdat de poorten van de stuwdam momenteel gedeeltelijk open staan op elektriciteit te produceren.

De Warche ontspringt op een hoogte van 650 meter boven de zeespiegel. De bron van deze rivier ligt in Losheimergraben aan de Belgisch-Duitse grens. De stroom loopt ongeveer 50

kilometer in westelijke richting door het plateau van de Hoge Venen. Ze mondt uit in de buurt van het dorpje Warche in de Amblève.

Een houthakker is bezig met een geheel bos te vellen. Met een machine knipt men gewoon onderaan de boom af en dan trekt men de gehele stam door de machine waardoor alle takken worden verwijderd. Vervolgens gooit men de stam op een hoop. De bomen zijn aangetast

door de letterzetter. Dat is een klein kevertje dat zich door de schors boort en zich daar vermenigvuldigt. Onder de schors zijn duidelijk de sporen te zien van de letterzetter, vandaar zijn naam. Een gezonde boom wordt aangevallen door 4 à 6.000 kevertjes. De schors valt af en de boom is dan ten dode opgeschreven.

Een houtwilgenrups voedt zich met het hout van een loofboom. De rups maakt gangen in de boom van soms wel tientallen centimeter lang en met een doorsnede van ongeveer twee centimeter. Ze kunnen twee tot viermaal overwinteren in de boomschors voordat ze zich verpoppen. Nadien wordt het een nachtvlinder die slechts enkele dagen leeft doordat de

vlinder geen roltong heeft en zich daardoor niet kan voeden. Maar in de paar dagen dat ze leven paren ze en leggen ze eitjes.

We komen voorbij een oude steengroeve waar zich nu een klein meertje heeft gevormd.

Alle vormen van de grote parasolzwam worden beschouwd als goed eetbare paddenstoelen. Meestal worden alleen de hoeden gebruikt die op dezelfde manier als schnitzel kunnen worden bereid. De stelen zijn vaak taai en niet geschikt voor directe consumptie, maar kunnen wel tot champignonpoeder worden verwerkt. In zeer zeldzame gevallen zijn misselijkheid en braakneigingen gemeld na consumptie.

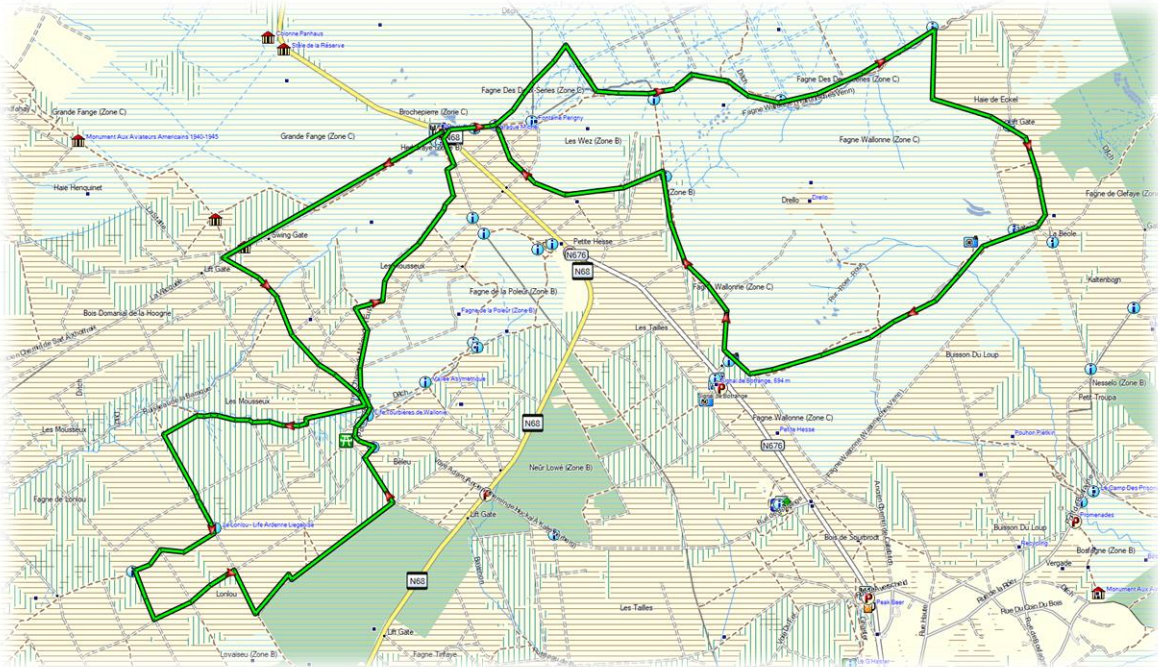

Het hotel Le Vieux Moulin, gelegen in Weywertz langsheen de Warche, werd in 1834 gebouwd als graanmolen. Het rad is niet meer aanwezig. Hier maken ze, op het dak, geen gebruik van een windhaan maar van een windvis.

Vrijdag 3 september 2021

- Wandeling : Luswandeling in het hart van de Hoge Venen
- Gebied : Baraque Michel
- Afstand : 13 km
- Stijgen : 300 m
- Dalen : 300 m
- Duur : 5 uur

Volgens een legende was Michel Schmitz verdwaald in de Venen tijdens een overtocht van het Hoog Plateau. Op de rand van de uitputting zou hij de wens uitgesproken hebben om, als hij aan de dood ontsnapte, een toevluchtsoord zou bouwen in het Veen, waar verdwaalde reizigers asiel en versterking zouden kunnen vinden. Hij plantte zijn stok op de plaats waar

hij zijn beslissing nam en Schmitz vond wonderbaarlijk de weg terug. Getrouw aan zijn gelofte bouwde hij een hut op de plaats van zijn avontuur waar hij een kluizenaar installeerde om zijn liefdadige zending te vervullen. Het zou deze hut zijn die aan de oorsprong ligt van de Baraque Michel. Dit was waarschijnlijk rond 1811.

Een rijke industrieel, een zekere Fischbach liet deze kapel bouwen in 1830. Michel Schmitz moest wel beloven dat hij iedere avond een lantaarn in het klokkentorentje zou aansteken voor verdwaalde reizigers. Deze traditie werd in stand gehouden tot 1856.

Diezelfde Fischbach liet ook al in 1827 een klok aan de gevel van Baraque Michel ophangen. De Schmitz kregen de opdracht de klok te luiden bij mistig weer om verdwaalde reizigers

naar de herberg te leiden. Dat deden ze overigens tot 1856, voor de aanleg van de weg Eupen-Malmedy. Momenteel hangt er een kopie in de Baraque Michel. De echte “Cloche des Égarés” werd geschonken aan het Museum van Verviers.

Terzelfder tijd liet Fischbach in de Baraque Michel een boek neerleggen dat het "IJzeren Boek" genoemd werd, omwille van de metalen kaft. Alle geredde personen werden uitgenodigd om hierin hun naam te schrijven. Dit register werd tijdens de brand van 1889 vernield. Er stonden 126 getuigenissen in, waarvan 93 van voor 1836. Sommige daarvan (37

verhalen) werden kort voor de ramp op vraag van Albert Bonjean gekopieerd en vervolgens gepubliceerd in zijn werk “La Baraque Michel et le livre de fer”.

Het kruis van de verloofden vertelt het dramatische verhaal van twee jonge mensen die verdwaalden in een sneeuwstorm in het veen. Het verhaal gaat over Marie Solheid en François Reiff. Ze hadden elkaar leren kennen op de kermis in Jalhay en waren al snel verliefd. Ze verloofden zich en besloten te gaan trouwen. Op de winterse zaterdag 21 januari 1871 gingen Marie en haar verloofde François naar Xhoffraix waar Marie oorspronkelijk vandaan kwam. Ze moesten er de benodigde documenten voor hun voorgenomen huwelijk ophalen. Ze begonnen rond 9 uur in de ochtend aan hun 20 kilometer lange voettocht. Ze

hadden ook de trein via Pepinster naar Francochamps kunnen nemen en van daaruit per postkoets verder kunnen reizen naar Malmedy. Maar, jong en verliefd als ze waren, kozen ze ervoor te voet te gaan. Onderweg pauzeerden ze in café Mixhe in Jalhay, alvorens te beginnen aan de 12 kilometer lange tocht door de hen toch redelijk bekende venen. De waard en Marie's broer, die ook in het café werkte, probeerden hen nog van hun voornemen te voet te gaan te weerhouden. Maar tevergeefs. Marie zei dat ze als echt meisje uit het veen deze situatie wel meester zou worden. Rond het middaguur verlieten ze Jalhay.

Overvallen door een sneeuwstorm en mist verdwaalden ze en François moest de uitgeputte Marie achterlaten in de buurt van grenssteen 151 van de Belgisch- Pruisische grens. Op haar jurk droeg Marie een met potlood geschreven briefje waarop stond “*Marie vient de mourir et moi je vais le faire*”. Dit betekent: Marie is net gestorven en ik zal eveneens sterven. Hij ging nog op zoek naar hulp maar haalde het ook niet. De broer van Marie begon al op 23 januari met zoekpogingen naar het tweetal, omdat Marie nog niet terug was gekomen. Net op deze dag begon in de Hoge Venen een strenge vorstperiode die gepaard ging met sneeuwval die de lichamen van François en Marie bedekten. De zoekpogingen die in de daarop volgende

weken werden ondernomen, bleven door de dikke sneeuwlaag, vruchteloos. Het lichaam van François werd begin maart, na het smelten van de eerste sneeuw teruggevonden. Een week later werd ook het lichaam van Marie terug gevonden. Op de plek waar Marie werd gevonden staat nu een kruis.

Baraque Michel was voor de eerste wereldoorlog het hoogste punt van België. Nadien hebben we er het gebied Eupen en Malmedy bijgekregen en sedertdien is het hoogste punt het Signaal van Botrange. Baraque Michel is 674 m hoog en het Signaal van Botrange is 694 m hoog.

Vermoedelijk is dit een zwavelzwam maar echt zeker is het niet, hij lijkt er in ieder geval goed op. Het is een heldergele tot baksteenrode zwam, die met name oude eikenbomen aanvalt in de zomer en vroege herfst. De zwam groeit echter ook op ander loofhout, en op eucalyptusbomen. De eetbare soorten smaken wat naar kip en worden dan ook “kip van het bos” of kippenpaddenstoel genoemd.

Het schuim dat we hier zien op de riviertjes is geen vervuiling. Het zijn eencellige micro-organismen die het schuim veroorzaken. Deze organismen vindt men enkel in zeer helder en gezond water.

Zwavelkopjes smaken zeer bitter en zijn zeer giftig. Na consumptie bij mensen ontstaan er na 5-10 uur klachten als diarree, misselijkheid, braken en flauwvallen. Ook zijn er gevallen

bekend van verminderd gezichtsvermogen en verlamming. Na een aantal dagen verdwijnen meestal de bijwerkingen.

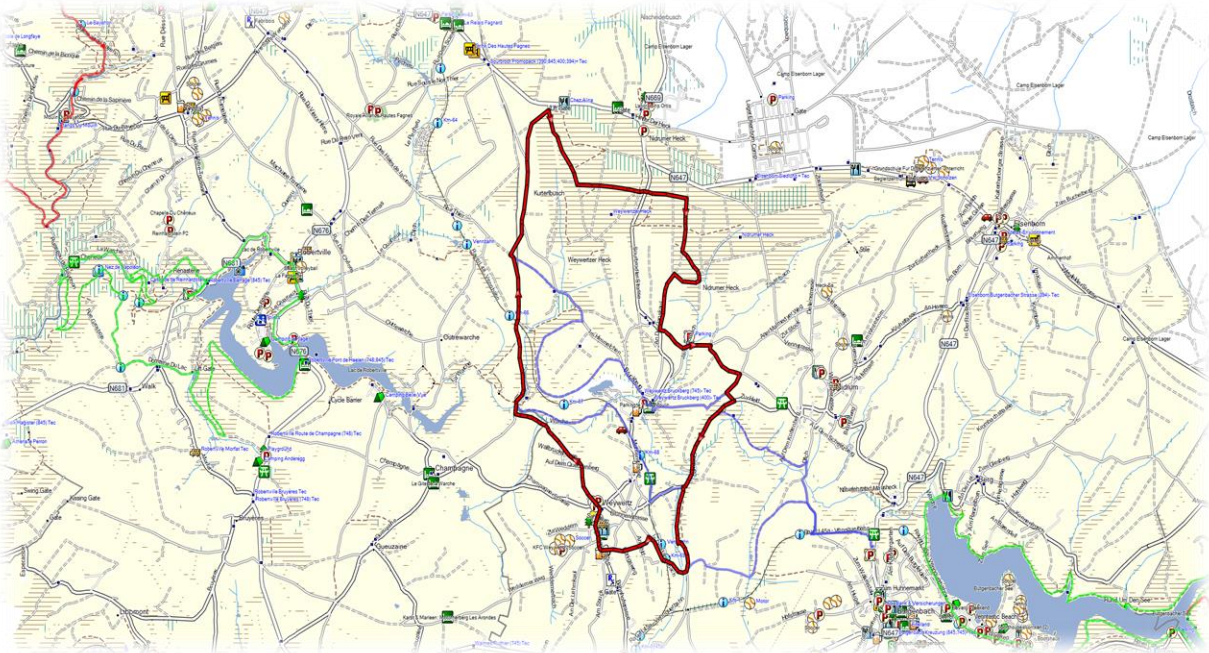

En net zoals gisteren hebben we vandaag terug prachtig en zonnig weer.

Zaterdag 4 september 2021

- Wandeling : Luswandeling in het rijk van de roofvogels
- Gebied : Bütgenbach
- Afstand : 12 km
- Stijgen : 300 m
- Dalen : 300 m
- Duur : 5 uur

We kruisen op ons pad plat gereden reptiel. Er zijn vier soorten reptielen in de Ardennen; de hazelworm, de ringslang, de gladde slang en de zwarte adder. Enkel de beet van de zwarte

adder is gevaarlijk. Het gemiddelde aantal slangenbeten in België per jaar is echter niet meer dan twee en sedert het begin van deze eeuw is er nog geen enkele dode beet opgetekend. De zwarte adder wordt echter steeds zeldzamer.

In dit gebied zitten er verschillende roofvogels. De rode wouw en de buizerd zijn de meest voorkomende. De rode wouw is een soort havik. Een volwassen exemplaar is circa 62 centimeter groot, 750 tot 1000 gram zwaar en heeft een spanwijdte van ongeveer 160 cm. Het uiterlijk lijkt op dat van de buizerd, maar de rode wouw is meer roodachtig en heeft een diep gevorkte staart. De rode wouw jaagt op kleine en middelgrote zoogdieren en vogels, grote

insecten, maar kan ook prooien van andere roofvogels afpakken. Daarnaast is hij een aaseter. Hij heeft een voorkeur voor halfopen landschappen, waar hij in landbouwgebieden kan jagen en in kleine bossen kan broeden.

De buizerd is een middelgrote tot grote roofvogel en is eveneens een havikachtige. De vogel jaagt gebruikelijk in open land, maar nestelt in bosranden. Normaal gesproken bestaat de prooi van een buizerd voornamelijk uit kleine zoogdieren, amfibieën (zoals kikkers) en kleine vogels, maar hij is bij gelegenheid ook een aaseter. De roep van de buizerd klinkt als een gerekt klagend gemiauw. Wanneer men een nest nadert, beginnen de buizerds opgewonden

en miauwend boven de boomkruinen te vliegen. Door de typische vlucht is de vogel gemakkelijk te herkennen; enkele vleugelslagen, kort zweven en dan weer een paar slagen.

Plots worden we opgeschrikt door twee reetjes die uit het bos komen en een weide oversteken. De ree is geen grazer zoals een hert, maar een 'knabbelaar': het dier eet bramen, bessen, twijgen, scheuten, knoppen en loten van struiken en bomen. Ze eten ook kruiden, grassen, bladeren, noten, landbouwgewassen en granen. Een ree is vrij selectief en eet enkel de meest voedzame delen van een plant. De ree is tevens een herkauwer. De ree is voornamelijk in de vroege morgen en late avond actief. In de zomer betekent dit dat we het

dier in de schemering kunnen zien. Van september tot april zijn de dieren daardoor voornamelijk 's nachts actief. Van mei tot augustus zijn de dieren overigens ook overdag wel te zien, vooral in gebieden waar zij niet worden verstoord.

De buizerd is een uitgesproken langzame vlieger met zijn brede vleugels en de korte, brede staart. Vaak kan worden waargenomen dat een buizerd door een of meer kraaien, die in zekere zin zijn voedselconcurrenten zijn, wordt weggejaagd. De buizerd maakt ook graag gebruik van de thermiek. Op een mooie voorjaarsdag zijn vaak groepen buizerds te zien die zweven in de opstijgende warme lucht in een thermiekbels. Vanaf de laatste decennia van de 20e eeuw is het buizerdbestand in de Benelux verveelvoudigd ten opzichte van de jaren zestig, toen de vogel door gebruik van pesticiden daar bijna verdwenen was.

Bij buizerds bestaat een grote kleurvariatie, er zijn erg donker gekleurde exemplaren terwijl er ook zijn met een bijna witte onderkant. Het bovengedeelte is effen, terwijl aan de onderkant verschillende dwarsbanden getekend zijn. De staart van een volwassen buizerd heeft naast de donkere eindband nog 8-10 smalle donkere dwarsbanden. De spanwijdte van de vleugels is ongeveer 113 tot 128 cm. De totale lengte van kop tot staart is ongeveer 51 tot 57 centimeter.